

אסטרגיית

הטרור

בועז גנור

אמצעי התקשורת

ארגון טרור, המבצע פיגוע, שואף להגיע בראש ובראשונה לאמצעי התקשורת. הפיגוע עצמו משמש, למעשה, רק כאיום, האמור להטיל מורא על ציבור רחב של אזרחים, ולגרום לאזרחים לדאוג לביטחונם האישי ולשלום בני משפחותיהם. הפיגוע עצמו אינו תורם רבות להשגת יעדי הטרוריסט, אלא הפרסום, המתלווה לפיגוע, והמסר, המועבר באמצעות הפיגוע אל הציבור, אמורים לסייע לטרוריסט להגשים את מטרותיו.

קרלוס מריגלה, מאבותיו הרוחניים של הטרור באמריקה הלטינית, קבע:

תקיפת בנקים, מארבים, גניבות נשק, חילוץ אסירים, הוצאות להורג, חטיפות, חבלה, טרור ומלחמת עצבים – כל אלה הן פעולות של תעמולה חמושה. מטוסים, שנחטפים במהלך טיסתם בפעולה מהפכנית, הסטת כלי שיט מנתיבם, תקיפת רכבות והשתלטות עליהן על ידי לוחמי גרילה – גם הפעולות הללו מיועדות אך ורק למטרות תעמולה.¹ אמצעי התקשורת מאפשרים לטרוריסטים להפוך את פיגועיהם לתעמולה. על כך העיד אבו איאד בקובעו, כי הפיגוע בספורטאים הישראליים באולימפיאדת מינכן (1972) בוצע כניסיון "לנצל את הריכוז הבלתי-ירגיל של אמצעי התקשורת במינכן, כדי לתת למאבקנו תהודה עולמית – לחיוב, או לשלילה, לא חשוב!"²

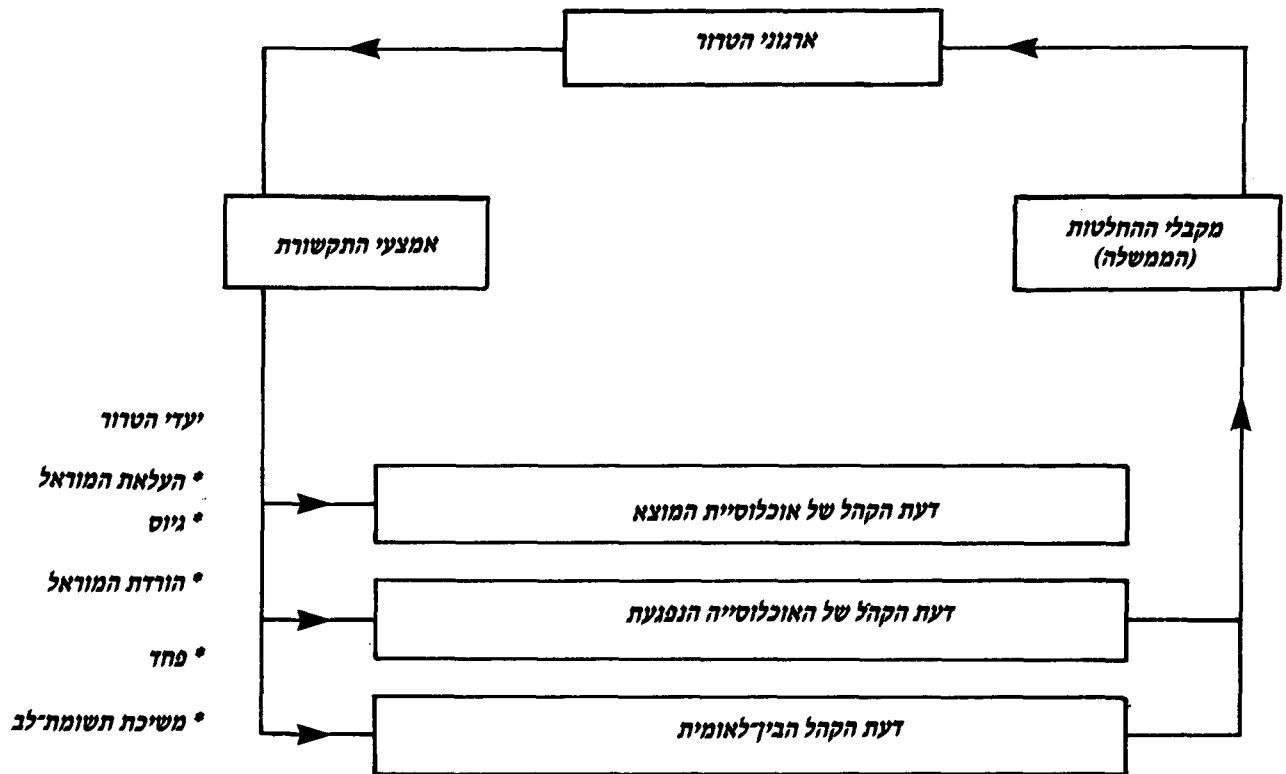
לדברי אבו איאד, ארגון הטרור אינו מתעניין בנאמר עליו, העיקר לגביו הוא שידונו במעשיו. להערכתו, אין חשיבות לביקורת ציבורית בעקבות פיגועי הטרור; ובלבד שהנושא, שארגון הטרור שואף להדגיש, אכן, יעלה על סדר היום הציבורי.

ההכרה הבין-לאומית הנרחבת באש"פ בשנות השבעים ובשנות השמונים, הנציגויות הדיפלומטיות הרבות, שפתח הארגון ברחבי העולם, הזמנת ראש אש"פ לנאום בעצרת א"ם והשתתפות משלחת אש"פ כמשקיפה במסגרת בין-לאומית זו, כל אלו מוכיחות, כי, אכן, שיטתו של אבו

הטרור אינה בעיה ייחודית למדינת ישראל, אלא תופעה גלובלית, המאיימת על מדינות רבות. פיגועי טרור נובעים ממניעים שונים, ומבצעים אותם ארגונים שונים בני דתות, תרבויות וגזעים שונים. למרות המגוון הרב של ארגוני טרור ברחבי העולם, ניתן לקבוע, כי מרבית הארגונים משתמשים בדרך פעולה דומה על מנת להשיג את יעדיהם הפוליטיים, את יעדיהם האידיאולוגיים, ואת יעדיהם הדתיים. ארגוני הטרור פועלים לפי עקרונות משותפים, שניתן לכתותם, אסטרגיית הטרור.

1. ר' קופרמן וד' טרנט, טרור – הסכנה, המציאות, התגובה, מערכות, 1982, ע' 268.
2. אבו איאד, ללא מולדת, מפרש, 1979, ע' 158.

מודל אסטרטגיית הטרור

דעת הקהל

פיגוע טרור מכון להשפיע ברזמנית על שלוש רמות של דעת קהל:

★ **דעת הקהל של אוכלוסיית המוצא**, שממנה צומחים הטרוריסטים עצמם – פיגוע הטרור מכון להעלות את המוראל של הציבור הזה, לעודד את הגיוס לארגוני המחבלים, ולאחד את השורות באוכלוסייה זו. כך, הכריז ביולי 1987 רדיו אש"פ, "המאבק המזוין, הנמצא בקו עלייה, יוצר מצב של הסכמה לאומית כוללת, ומהווה מעין אבן שואבת להמונים הפלסטינים במולדת ובתפוצה..."

★ **דעת הקהל של אוכלוסיית היעד**, היא הציבור, הנפגע מטרור – הפיגוע נועד להטיל מורא על אוכלוסייה זו, לערער את ביטחונה העצמי, ולפגוע במוראל שלהם. למעשה, הפיגוע מכון לשבש את "מאזן החיוניות" של הציבור הזה, ולהביאו לידי נכונות לוותר על אינטרסים חיוניים ארוכי-טווח למען השגת שקט וביטחון אישי מיד. הציבור אמור לחוץ על מקבלי ההחלטות להפסיק את דעת הטרוריסטים בכל מחיר, ולמנוע בכך את המשך פיגועי הטרור.

★ **דעת הקהל הבינלאומית** – פיגוע הטרור מכון להגיע אל דעת הקהל הבינלאומית, כדי להפנות את תשומת-לבה לבעיה של הטרוריסטים. תשומת-לב זו אמורה להתרגם לחץ על מקבלי ההחלטות במדינת היעד, כדי לשנות את מדיניותם בכיוון הרצוי לטרוריסטים.

איאד פועלת. פיגועי הטרור, שביצעו הארגונים, החברים באש"פ, העלו את "הבעיה הפלשתינית" על סדר היום העולמי, והביאו להישגים רבים לארגון חרף תוצאותיהם וחרף השלכותיהם הקשות. יחד עם זאת, ארגון הטרור עשוי בשלב מסוים להחליט, כי סוג מסוים של פיגועים מזיק יותר מאשר מועיל. החלטה זו מיושמת בדרך-כלל כאשר מגיע הארגון לדרגה מסוימת של בשלות ולהישגים בין-לאומיים, שהוא חושש פן פיגוע יזיק להם. (כך החליטו ראשי ארגון פתח בשנת 1974 להימנע מפיגועי טרור נגד יעדים ישראליים בעולם, ובמקרים אחרים הם בחרו להשתמש בשמות כיסוי, כדי לטשטש את אחריותם הישירה לפיגועים האלה).

תיאטרון הטרור

את הטרור ניתן לדמות להצגת תיאטרון. לטרור ולתיאטרון יש כמה מרכיבים משותפים, וביניהם:

- ★ **שחקנים** – הטרוריסטים עצמם, קרבנות הטרור, כוחות הביטחון ומקבלי ההחלטות – לעומת שחקני תיאטרון, המגלמים דמויות חיוביות ושליליות.
- ★ **בימה** – הצגה מוצגת על בימת התיאטרון, והטרוריסטים מציגים על בימת אמצעי התקשורת.
- ★ **קהל** – הקהל, היושב באולם, צופה בהצגה, ואילו הטרוריסטים מציגים את הצגת ההרס והמוות שלהם בפני דעת הקהל.
- ★ **מסר** – בהצגה ובפיגועי טרור מועבר מסר לקהל.

3. רדיו אש"פ, בגדאד, 24 ביולי 1987.

האם אכן מצליחים ארגוני הטרור להשיג את יעדיהם, ומשנים את המדיניות באמצעות השפעה על דעת הקהל? אמנם, לעתים קרובות לוחצת דעת הקהל על מקבלי ההחלטות, אך אינה דורשת לפייס את הטרוריסטים, ולהיענות לדרישותיהם, אלא להיפך – דעת הקהל דורשת מהנהגה להקשיח את עמדתה מול הטרוריסטים, להחמיר את צעדי הענישה, ולהסלים את פעולות התגמול נגד הטרוריסטים.

נראה, כי יש להפריד בין השפעה קצרת-טווח לבין השפעה ארוכת-טווח. לטווח הקצר מעורר הפיגוע רגשות פחד, שנאה וכעס, היוצרים לחץ ציבורי להסלים את המאבק בטרור. אולם, בטווח ארוך, לאחר שזיכרון הפיגוע התעמעם במקצת בתודעת הציבור, משתנות העמדות, ורבים גדלים בציבור דורשים מממשלתם לוותר לטרוריסטים, ולפייס את דעתם, כדי למנוע פיגועים בעתיד.

פיגוע טרור בגרמניה פרי ידיה של המחתרת האירית IRA

מקבלי ההחלטות

כאמור, משתמש הטרור באמצעי התקשורת ובדעת הקהל, כדי ללחוץ בהתמדה על מקבלי ההחלטות לשנות את מדיניותם. רק במעט אירועים פעלו ארגוני טרור ישירות נגד מקבלי ההחלטות עצמם. ברוב המקרים ההשפעה עליהם עקיפה – כלומר, הפיגועים מכוונים נגד ציבור האזרחים.

SAS ב"משעול הסקאדים"

(המשך מעמוד 30)

בין הבריטים לבין האמריקנים היה מוצלח עד ש"האפקט הסינרגטי של היחידות המעולות הללו שכנע את האויב לבסוף, כי הכוחות, שניצבו מולו במערב עיראק גדולים פי עשרה ויותר מן הכוחות, שהיו שם בפועל. כתוצאה מכך, רותקו למערב עיראק כוחות גדולים, שלולא כן היו נפרסים בגזרה המזרחית."

לסיכומו של דבר, הכריז שווארצקופף: "הביצועים של רגימנט 22 של SAS במבצע 'סופת מדבר' הלמו את המסורת הנעלה ביותר של צבא מקצועי, ועלו בקנה אחד עם ההיסטוריה ועם המסורת הגאה, נחלת הרגימנט הזה."

